

РЕФОРМА ДБР ЯК ПРІОРИТЕТ 2026 РОКУ

Державне бюро розслідувань (ДБР) — один із найвпливовіших правоохоронних органів України. Його юрисдикція поширюється на народних депутатів, політиків, вищих посадовців, детективів НАБУ та прокурорів САП.

Події останніх років яскраво показали: інституція з такими широкими повноваженнями щодо найвищих посадовців держави потребує надійних гарантій незалежності та дієвих запобіжників від політичного впливу.

Через політично вмотивовані справи проти активістів та антикорупційних посадовців, тиск на медіа та оборонну галузь, а також через імовірні зв'язки нинішнього керівництва ДБР із кримінальними угрупованнями, **реформи ДБР наполегливо вимагають не лише українське суспільство, а й міжнародні партнери:**

- **Кластер 1. Основи (2026):** 12 червня 2026 року ЄС [ухвалив](#) спільну позицію щодо відкриття Кластера 1 “Основи”. [Документ](#) визначає перелік реформ і конкретних орієнтирів, яких Україна має досягти у сферах правосуддя, боротьби з корупцією, правоохоронної діяльності, прокуратури та інших інституцій верховенства права, включно з реформою ДБР – за моделлю БЕБ, із залученням незалежних експертів, номінованих міжнародними партнерами.
- **Спільна заява Качки-Кос (2025):** Визначено реформу ДБР однією з десяти ключових вимог, спрямованих на відновлення довіри до євроінтеграційного курсу України після кризи навколо НАБУ та САП у липні 2025 року.
- **Звіти Європейської комісії (2024, 2025):** Єврокомісія неодноразово закликала до деполітизації ДБР, зокрема через запровадження конкурсного відбору за меритократичним принципом і залучення незалежних міжнародних експертів до відбору.

Чому реформа ДБР потрібна вже зараз

1. Втручання у свободу слова.

Судова заборона на публікацію журналістського розслідування про 143 об'єкти нерухомості, що належать брату директора ДБР.

Печерський суд [заборонив](#) Центру протидії корупції та Слідство.Інфо публікувати розслідування про 143 об'єкти нерухомості, що належать брату директора ДБР Олексія Сухачова. Цей прецедент є серйозним ударом по свободі слова та суперечить євроінтеграційним зобов'язанням України. Це сталося після того, як журналісти, дотримуючись професійних стандартів та етики, звернулися до фігурантів розслідування за коментарем — після чого до суду подали позов із вимогою накласти заборону на публікацію.

Це судове рішення є незаконним і порушує фундаментальне право журналістів та суспільства збирати та поширювати суспільно значущу, публічно доступну інформацію про вищих посадовців держави.

Погрози кримінальною відповідальністю та тиск на журналістів і громадських активістів.

Дар'я Каленюк, виконавча директорка Центру протидії корупції, [опублікувала](#) на Українській правді аналітичну статтю під назвою “Генпрокурор Кравченко та директор ДБР Сухачов мають залишити посади на тлі перестановок Зеленського”.

Після цього ДБР надіслало Дар'ї Каленюк лист із вимогою надати пояснення щодо фактів, викладених у статті. Крім того, її попередили, що розголошення змісту листа нібито заборонене під загрозою кримінальної відповідальності. Цей лист був ймовірно спробою зібрати докази для майбутнього кримінального провадження проти громадських активістів всупереч кримінально-процесуальному законодавству.

2. Тиск на бізнес, зокрема на оборонний сектор.

У липні 2026 року власник оборонної компанії Vyriy Industries [повідомив](#) про термінові обшуки ДБР, проведені одночасно на десятках виробничих майданчиків, в офісі компанії та в помешканнях керівництва й партнерів **без ухвали суду**. Кримінальне провадження стосується імовірного завищення цін на дрони. У відповідь компанія оприлюднила відкриті ринкові дані, що спростовують ці звинувачення. Крім того, військові, експерти та представники благодійних фондів неодноразово наголошували, що дрони Vyriy — одні з найдешевших на ринку.

У офіційній комунікації ДБР [заявило](#), що ціни на дрони були завищені, а компанія використовувала розгалужену мережу ФОПів для штучного роздування витрат і, можливо, виведення коштів. Водночас варто зауважити, що питання ухилення від сплати податків належать до юрисдикції Бюро економічної безпеки, а не ДБР. Крім того, проведення десятків обшуків без вручення жодній особі повідомлення про підозру свідчить, що ці дії не спиралися на об'єктивні докази і не мали виключної терміновості, яка виправдовувала б дії без ухвали суду.

Найсерйозніший наслідок дій ДБР проти компанії — втручання у діяльність компанії, критично важливої для оборони України. Розслідування корупції під час війни має значення, але воно не повинно використовуватися для тиску на компанію, виконання замовних справ на користь конкурентів чи отримання іншої вигоди від компанії, критично важливих для країни.

Таким чином, **реформа ДБР стосується не лише ефективності правоохоронної діяльності, а й стабільності оборонного сектору**, що є критично важливим для країни, яка воює.

3. Тиск та дискредитація журналістів, антикорупційних активістів і посадовців.

Справа Віталія Шабуніна, голови правління Центру протидії корупції.

У 2023 році ДБР відкрило кримінальне провадження проти антикорупційного активіста за нібито ухилення від військової служби за сприяння командира військової частини. У серпні 2025 року ДБР повідомило йому додаткову [підозру](#) щодо використання автомобіля, придбаного для нього як для військовослужбовця. ДБР провело обшуки за місцем його військової служби та вилучило особисті речі, зокрема телефон.

Згодом ДБР та Офіс генерального прокурора злили інтимні фотографії з телефону Віталія Шабуніна, вилученого під час обшуку, до анонімних телеграм-каналів.

Справа детектива НАБУ Руслана Магамедрасулова.

21 липня 2025 року без ухвал суду були проведені масштабні обшуки, спрямовані проти співробітників НАБУ (щонайменше 70 обшуків стосовно не менш ніж 15 співробітників). Це стало однією з передумов реєстрації та ухвалення законопроекту №12414, який скасував гарантії незалежності НАБУ та САП, повністю підпорядкувавши їх Генеральному прокурору.

У результаті детектива НАБУ Руслана Магамедрасулова та його батька [затримали](#) у сфабрикованій справі без жодних доказів. Провадження вели СБУ, Офіс генерального прокурора та ДБР. Детектива та його батька тримали у жалких умовах у СІЗО. Такі умови особисто затвердило керівництво Міністерства юстиції (ексміністр юстиції Герман Галущенко наразі є підозрюваним НАБУ у справі про відмивання коштів). Упродовж майже п'яти місяців їм відмовляли у праві на оскарження. У грудні 2025 року суд звільнив їх із СІЗО.

Обшуки у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України (ВККС)

У березні 2025 року ДБР провело [обшуки](#) у ВККС нібито у зв'язку з втручанням членів комісії в інформаційну систему, як [повідомляли](#) журналісти Дзеркала тижня.

Журналісти припустили, що обшуки могли бути спробою завадити подальшому кваліфікаційному оцінюванню 7 суддів ліквідованого Окружного адміністративного суду Києва (ОАСК) – суду, ліквідованого у грудні 2022 року через численні корупційні скандали, системне ухвалення незаконних рішень і втрату суспільної довіри. Дозвіл на обшуки надав Печерський суд, голова якого сам мав пройти оцінювання разом із суддями ОАСК.

4. Зв'язки ДБР із кримінальним угрупованням в енергетичній сфері («Міндігейт»).

У листопаді 2025 року НАБУ викрило найбільшу корупційну схему в енергетичному секторі, яку очолював Тимур Міндіч, наближений до Президента. Записи НАБУ засвідчили причетність керівництва ДБР, зокрема співпрацю зі злочинним угрупованням.

Підозрюваний Мироник [заявив](#), що має тісні зв'язки з керівництвом ДБР, від якого отримував інформацію про перебіг і перспективи досудових розслідувань у певних кримінальних провадженнях, про що в суді під час обрання запобіжного заходу заявила прокурорка САП. Крім того, згідно із записами НАБУ, підозрювані у розмовах згадують "Льошу" (нинішнього директора ДБР звать Олексій Сухачов) і кажуть про тісне особисте спілкування з ним.

5. Посадовці, що не відповідають стандартам доброчесності.

Журналісти неодноразово викривали сумнівні факти щодо біографій та фінансового злету керівництва ДБР:

- Згадані вище **143 квартири, що належать брату директора ДБР – [розслідування](#)**, публікацію якого заборонено. Купівля нерухомості відбувалась за балансовою вартістю, значно нижчою від ринкових цін. Певний час ДБР розслідувало справу, в якій фігурує компанія-забудовник, ймовірно пов'язана з братом керівника ДБР, але зрештою підозри нікому не оголосили.
- МЕЖА [викрила](#) активи на понад \$400 000, що належать близьким родичам **Дмитра Мірковця, керівника Головного слідчого управління ДБР**, зокрема дорогий котедж і три квартири. Дмитро Мірковець – посадовець, який курує політично вмотивовані справи проти Віталія Шабуніна, Олександра Кудрицького (колишнього керівника "Укренерго") та інших.
- Журналісти Bihus.Info [виявили](#) прихованого заступника директора ДБР. Вони зазначають, що прізвище заступника директора Пекаря не фігурує ні на офіційному сайті ДБР, ні в реєстрі декларацій, ні в жодному зі звітів ДБР. За даними джерел Bihus.Info, Пекар обійняв посаду заступника директора ДБР у 2025 році. Хоча призначення на таку посаду вимагає відкритого конкурсу, жодних відомостей про проведення такого конкурсу не існує. Одночасно з його кар'єрним зростанням почав розширюватися бізнес його оточення, а їхні активи почали стрімко зростати.

Водночас директор ДБР [висловив](#) стурбованість тим, що персонал перебуває у паніці через "лобістів, які працюють над формуванням негативного наративу про неефективність ДБР, через що люди перестають зосереджуватися на роботі". На нашу думку, це лише відображає страх співробітників втратити посади через невідповідність стандартам доброчесності у разі ухвалення рішення про переатестацію кадрів.

Ризик збереження статус-кво ще на 5 років

Чинна конкурсна процедура не відповідає найкращим практикам прозорості та незалежності.

Домінування призначених урядом членів комісії призвело до непрозорого й політично залежного [процесу](#) відбору у 2021 році, який завершився [призначенням](#) Олексія Сухачова. Показово, що четверо членів конкурсної комісії були пов'язані з Олегом Татаровим, заступником керівника Офісу Президента, та самим Олексієм Сухачовим. Тому і не викликає подив призначення його директором, що стало остаточною трансформацією ДБР у політично залежний правоохоронний орган, який дедалі більше використовують для переслідування опонентів.

Крім того, журналісти скаржилися на закритість процесу ухвалення рішень і на те, що засідання комісії відбувалося в будівлі Офісу Президента.

2026 рік – реальне вікно можливостей, адже чинна процедура призначення закріпить політичний вплив на ДБР аж до 2031–2032 років.

- **П'ятирічний мандат нинішнього директора спливає цього року.** Згідно зі статтею 10 Закону України "Про Державне бюро розслідувань", директора призначають на п'ятирічний термін. Президент Зеленський призначив нинішнього директора Олексія Сухачова 31 грудня 2021 року, тож його термін спливає 31 грудня 2026 року.
- **Нову конкурсну комісію необхідно сформувати у жовтні 2026 року.** Згідно зі статтею 11 Закону конкурсну комісію мають сформувати не пізніше ніж за два місяці до завершення терміну на посаді директора, тобто до 31 жовтня 2026 року. З огляду на це, законодавство, що запроваджує нову процедуру призначення, має бути ухвалене задовго до жовтня 2026 року. Якщо чекати до грудня 2026 року, як наразі планує Уряд, **це означатиме, що процес відбору наступного директора вже відбуватиметься за старими правилами.**

- **Щойно новий директор ДБР буде призначений, він отримає захищений законом п'ятирічний мандат.** Тож навіть якщо оновлене законодавство ухвалить пізніше, наступна можливість обрати директора за деполітизованою процедурою може з'явитися лише у 2031–2032 роках. Хоча міжнародні експерти й не мають вирішального голосу за чинною процедурою, вони все ж беруть участь у відборі. Після завершення конкурсу та призначення директора перегляд його результатів викличе серйозні застереження щодо правової визначеності, інституційної незалежності та політичного втручання у результати відбору.

Маніпулятивна риторика керівництва ДБР щодо реформи та зобов'язань з євроінтеграції

Директор ДБР [заявив](#), що міжнародні партнери вимагають не реформи, а лише комплексного перегляду інституційної рамки ДБР. Більше того, на його думку, така реформа призведе до знищення ДБР як органу.

Насправді ж така риторика не відповідає дійсності, а ДБР потребує справжньої реформи – за моделлю Бюро економічної безпеки України, включно з конкурсним відбором директора за участю незалежних експертів, номінованих міжнародними партнерами з вирішальним правом голосу. Ця вимога вже закладена у нещодавно відкритому першому [кластері](#) “Основи”, виконання якого є ключовим на шляху євроінтеграції України.

Висновок

З відкриттям першого переговорного кластера щодо вступу до ЄС деполітизацію ДБР більше не можна відкладати. Для обрання директора ДБР за оновленою процедурою необхідне законодавство має бути ухвалене не пізніше кінця третього кварталу 2026 року – до того, як за старими правилами розпочнеться формування конкурсної комісії, яка не володіє необхідним рівнем незалежності від можливого політичного впливу.